המשק הישראלי לאן?

פרופ' צבי אקשטיין

המרכז הבינתחומי, הרצליה ואוניברסיטת תל אביב

26 במרץ 2012

התמונה המאקרו כלכלית

צמיחת התוצר: חזרה איטית לצמיחה במפותחות; צמיחה בינונית-גבוהה במתפתחות; צמיחה נמוכה יותר בישראל

תחזית ל-2012:

ישראל - 2.8 (בנק ישראל)

ארה"ב - 1.8? (IMF)

אירופה - -0.5 (IMF)

הנתונים הרבעוניים מנוכי עונתיות. שיעורי השינוי לעומת הרביע הקודם, במונחים שנתיים.

* ממוצע פשוט של שיעורי הצמיחה במדינות העשירות מתוך מדינות ה-OECD למעט לוקסמבורג ואיסלנד.

מקור: נתוני ה- OECD ועיבודי בנק ישראל

תחזית הצמיחה של קרן המטבע הבינלאומית

מקור : קרן המטבע הבינלאומית - World Economic Outlook 01/2012

שיעורי האבטלה מדגישים שהמשבר הראלי עדיין באירופה וארה"ב – ופחות בישראל

מקור : נתוני ה-OECD

המשבר הפיננסי עדיין כאן...אירופה

Libor-OIS; CDS

Sources: Bank of Israel
Large Banks CDS = 5 year geometric weighting of largest 9 banks

החוזק של המשק הישראלי

- השווקים הפיננסיים
- המדיניות הפיסקאלית – תקציב הממשלה
- מדיניות מוניטארית ויציבות המחירים
- שוק מט"ח ומאזן התשלומים

השווקים הפיננסים מתפקדים היטב

- החוב הציבורי והפרטי ברמה סבירה וללא צמיחה יוצאת דופן – מלבד חוב קונצרני
- רמת ההון של הבנקים היא בממוצע העולמי (13.8%): הבנקים יציבים
- שיעור החיסכון יחסית גבוה (18%)
- אין חשיפה למכשירים פיננסים מתקדמים (MBS, CDO, CDS ושוק בין בנקאי מצומצם

מדיניות פיסקאלית : שמרנית ואמינה(?)

Source: BOI , CBS

מאזן התשלומים: מעבר מעודף לגרעון קטן - עליה ביבוא וקיפאון ביצוא

סה"כ סחורות ושירותים. מחושב מסדרות במחירים שוטפים.

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

החשבון השוטף: לאחר 7 שנים של עודף צפוי גרעון ב 2012

* נתוני 2011 : עד הרבעון השלישי

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל

החברות והפרטים במשק מלווים לעולם

תרשים 4: החוב החיצוני נטו*

סימן (-) : המשק מלווה נטו לחו"ל

*חוב חיצוני נטו : החוב החיצוני בניכוי נכסי המשק בחו"ל במכשירי חוב (ללא הון מניות).

מדיניות מוניטארית

מדיניות מוניטארית

- **יעד מרכזי**: יציבות מחירים (אינפלציה של 1%-3%)
- **יעד משני**: תמיכה בצמיחה ותעסוקה תחת מגבל יעד האינפלציה

– כלים להשגת היעדים: ריבית והתערבות בשוק מט"ח

- **יעד נוסף**: יציבות פיננסית

– כלים: פעילות בשווקי ההון וצעדים "מאקרו-יציבותיים" (לדוגמא: מגבלות על התרחבות שוק הנדל"ן ומגבלות על קניות אג"ח ונגזרות מט"ח)

המדיניות המוניטרית של בנק ישראל במשך המשבר

- **שיעור הריבית:**
  - בנק ישראל ביצע הורדות ריבית חדות החל מאוקטובר 2008 (מרמה של 4.25%) עד לרמה של 0.5% באפריל 2009.

- **רכישות מט"ח:**
  - בנק ישראל התחיל לרכוש מט"ח בקצב של 25 מיליון דולרים ליום במרץ 2008 : ביולי הגבירו את קצב הרכישות ל-100 מליון דולרים ביום.
  - ב-10 לאוגוסט 2009 בנק ישראל הכריז כי הוא יפסיק את הרכישות היומיות של 100 מיליון דולר, בנוסף הודיע שהבנק יפעל בשוק המט"ח במקרה של תנודות חריגות בשער החליפין אשר אינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים.

- **רכישות אג"ח:**
  - בפברואר 2009 בנק ישראל התחיל לרכוש אג"ח ממשלתי בשוק המשני. החל מה-25 למרץ הבנק רכש אג"ח בסכום של 200 מיליון ש"ח ליום. ב-27 ליולי בנק ישראל הפסיק לרכוש אג"ח.

מדיניות ריבית: בישראל - תגובה לירידת הצמיחה והאינפלציה. במערב - המשך ההרחבה

האינפלציה חוזרת למרכז היעד

Source: BOI

האינפלציה ל- 12 חודשים בפועל והתפתחותה הצפויה לפי הערכות החזאים
(6 חזאים)

מקור: בנק ישראל

מדיניות לא שיגרתית בשוק מט"ח: התערבות בעת תנועות חריגות המשפיעות על המשק; צבירת יתרות; בטווח ארוך - הימנעות מהתערבות

Source: BOI

שער החליפין שקל דולר ושער החליפין הריאלי
(01/1997 – 02/2012)

-הנתונים המוצגים בגרף "מדד לשע"ח ריאלי ע"פ שותפות סחר" הינם חודשיים לעומת גרף שער הדולר שהינו יומי.

מקור: בנק ישראל ונתוני IFS.

התפתחות ענף התיירות בישראל

כניסות תיירים דרך האוויר (אלפים)

מקור : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

לינות תיירים וישראלים בבתי מלון בישראל
1995-2010 (נתונים שנתיים, באלפים)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מספר חדרי המלון והתפוסה הממוצעת בישראל

*במלונות תיירות: בתי מלון, בתי הארחה, כפרי נופש, מלונות דירות ומלוניות המומלצים לתיירים על ידי משרד התיירות.

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ענף התיירות בישראל
בהשוואה בין-לאומית

התיירות מתואמת עם הצמיחה בעולם

השינוי בתיירות העולמית ובצמיחת המדינות המתפתחות

מקור : קרן המטבע הבינלאומית – World Economic Outlook 09/2011

UNWTO World Tourism Barometer

חלקה של התיירות בתוצר בישראל נמוכה

משקל יצוא שירותי התיירות* בתמ"ג, השוואה בין-לאומית 2000-2007

*הוצאות התיירות כוללות את הוצאות התייר בישראל והוצאות הנסיעה, וללא עובדים זרים.

המקור: Compendium of Tourvism Statistics 2009, World Trade Organization.

שיעור התרומה של התיירות לתוצר במדינות נבחרות
2009

* נתוני ישראל לשנת 2008.

מקור: OECD Tourism Trends and Policies 2010.

בישראל - חלקה של התיירות בתוצר ובתעסוקה נמוך

שיעור התרומה של התיירות לתעסוקה במדינות נבחרות

2009

* נתוני ישראל לשנת 2008.

מקור: OECD Tourism Trends and Policies 2010.

תפוסת החדרים במלונות תיירות
השוואה בין-לאומית לפי התקופה 2000-2007

מקור: Compendium of Tourism Statistics 2009, World Tourism Organization.

תחומי חוזק וחולשה של ענף התיירות בישראל: 2011
(דירוג של ישראל מתוך 139 מדינות)

מקור: The Travel and Tourism Competitiveness Report 2011.

השוואה של מדד המחירים לצרכן הכללי ומדד המחירים לצרכן של מלונות ובתי הבראה בישראל* (1:1990=100, 1990-2009)

* נתונים חודשיים מנוכי עונתיות.

המקור: הלמ"ס.

חסמים להתרחבות בענף התיירות

- המצב הגיאו-פוליטי/ביטחוני בישראל
- האטה בצמיחה (מיתון?) העולמית
- המחיר היחסי לתיירות בישראל מול יעדים אלטרנטיביים גבוה
- מחסור בחדרים : טווח הערכות רחב להיקף המחסור (שהרבני ומנשה, 2011) ?
  - מחסור בקרקע זמינה באזורי הביקוש-קשיי מימון
- כמות ואיכות אתרי התיירות ומרכזי הערים המתויירות לקויה
- לא מנצלים את הפוטנציאל : מה לעשות? **דוגמא - טבריה**

מוזיאון היצירה היהודית בטבריה

הצעה רעיונית לפיתוח

ISRAEL ANTIQUITIES AUTHORITY
רשות העתיקות

מכלולי העתיקות

תודה!